

Poštnina plačana v gotovini

S O K O L

VESTNIK
SOKOLSKIH
Ž U P
LJUBLJANA
MARIBOR IN
NOVO MESTO

ŠTEVILKA 2
LETNIK III

IZHAJA VSAK MESEC • NAROČNINA 24 DINARJEV NA LETO

V s e b i n a :

Naša narodna posest	17
Zoran Polič: Kritika	22
M. Kovačič: Pregled jugoslovanske sokolske književnosti	24
Seja Zveze slovanskega sokolstva	26
Tridesetletnica ruskega sokolstva	27
Župa Ljubljana	28
Župa Maribor	30
Knjige in listi	30
Razno	31

DARUJTE ZA TISKOVNI SKLAD!

«SOKOL» izhaja vsakega prvega v mesecu in stane za vse leto 24 dinarjev, posamezna številka pa 2 dinarja.

Izdajajo ga sokolske župe, Ljubljana, Maribor in Novo mesto.

Urejuje Dušan Podgornik, Ljubljana.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. (predstavnik Ivan Ovsenik) v Ljubljani.

Uprava in uredništvo sta v Ljubljani na Taboru. Ček. rač. 17.200.

Naša narodna posest

Sokol ima po Tyrševi zamisli in narodni volji dolžnost, da vzgaja narod v narodni zavesti. Te naloge se pa sokolstvo lahko loti edino tedaj, če narod sam do podrobnosti pozna in pravilno pojmuje svojo preteklost, če ugotovi ovire napredka ali vzroke nazadovanja, če spozna tuje vplive in jih pravilno presodi, če dosledno popravlja napake iz preteklosti in se odločno usmeri v popolno narodno svobodo in samostojnost. Zato pa mora kritično premotrivati tudi svoje kulturno, socialno in posestno stanje.

Premotrimo najprej stanje naše narodne posesti!

Z razsulom Avstrije in z ustanovitvijo Jugoslavije smo se Slovenci osvobodili le politično: po 1200 letih smo dobili svojega narodnega vladarja, država je dobila novo ime in drugačne meje, dobili smo nov grb in trobojnico, predstavništvo in denar. Vse to je zdaj domače, naše, narodno, slovensko in jugoslovansko. Toda to je le vnanja osvoboditev, in še ta velja samo za del Slovencev, kajti polovica Slovencev je ostala tudi še dalje politično nesamostojna zunaj naših meja. Državna meja na severu in zahodu se še vedno ne krije z narodnostno mejo.

Narodna samostojnost pa ne temelji zgolj na tej vnanji ali politični samostojnosti, temveč tudi na duhovni: to je kulturni, socialni in gospodarski. Narod je lahko politično samostojen, kakor so n. pr. Avstrijci in Albanci, duhovno, to je kulturno in gospodarsko, je pa navzlic temu lahko bolj ali manj nesamostojen. Nasprotno je pa kakšen narod lahko politično nesamostojen — Srbi pred nastopom Črnega Jurija ali Čehi v Avstriji — a vendar živi kulturno in do neke mere tudi gospodarsko samostojno narodno življenje. Stopnja in trajanje samostojnosti ali nesamostojnosti sta torej odvisna od narodne zavesti.

V zgodovini imamo nekaj primerov, da je bil manjši narod z močno razvito narodno zavestjo politično zaslužjen, nimamo pa primera, da bi se tak narod po krajšem času tudi politično ne osvobodil, če je bil v jedru zdrav. Nasprotno je pa marsikateri narod svojo politično samostojnost ob prvi priliki spet izgubil, če ni slonela na narodni zavesti. Njegova politična samostojnost torej ni bila naravna, nujna in trajna, ampak slučajna, podarjena in začasna.

Brez narodne zavesti ni narodne posesti.

Slovenci smo s stoletji izgubili malone vso svojo narodno posest, ker nismo imeli dovolj narodne zavesti. Z narodno posestjo smo izgubili tudi kulturno in politično samostojnost. Naloga sokolstva je, da v lastni državi čimprej izpopolni politično samostojnost s kulturno in gospodarsko. Ta naloga je naša, sokolska naloga. To je problem, ki ga moramo reševati in rešiti, se postaviti na čisto narodno stališče in brez strahu popraviti našo

zgodovino, kjer je bila potvorjena. Naroda pa kulturno in gospodarsko ne moremo osvoboditi, če dobro ne poznamo njegove preteklosti, če ne vemo kdaj, kje, zakaj in kam je s tisočletji prešla naša narodna posest.

Naši predniki so se pred kakimi tisoč tri sto leti naselili v teh krajih. Zgodovina pravi, da so zasedli vse ozemlje do Tirolske na zahodu in do Donave na severu. Seveda so bili takrat zelo redko naseljeni, največ po dolinah in ob vodah. Kakor trdijo, tudi takrat Slovencev ni bilo dosti več ko dva milijona. Poljedelski narod s prirodnim ponosom in z voljo do svobode, a s slabo skupinsko zavestjo je trčil ob sosede z boljšo skupinsko organizacijo. Zadržno življenje je ustrezalo poljedelskemu narodu, ta pu živi drugače kakor roparski ali vojaški narod. Kmet misli, čuti in dela drugače kakor vojak. Naše prednike so ob prvi priliki opeharili, premagali in zaslužnjili Nemci bavarskega rodu. Nič hudega slutečim slovenskim knezom so se dobrikali in jim ponudili pomoč v bojih proti Obrom. Po uspešno končanih bojih se pa njih vojaki niso hoteli več umakniti s slovenske zemlje. Trajno so se naselili in postali gospodarji nad nezavednim in neizkušenim narodom. Vso zemljo so kolonizirali. Ne samo ob mejah, temveč tudi v naši sredini, v mestih in trgih. Pozneje so ustanavljali celo umetne nemške otoke, n. pr. Kočevje. Takrat bi bili naše prednike lahko iztrebili, toda kdo bo obdeloval redko naseljeno zemljo? Potrebovali so delovno silo, zato so milostno dovolili svojim premagancem, da žive. Nemški izseljenci so prišli v naša naselja in narod jih je sprejel kot gospodarje. Narodna zavest še ni bila razvita. Ljudstvo, stanujoče v revnih kočah, je tujcu sezidalo gradove. Ko so imeli gradove s stolpi in ječami, so poklicali še nemško uradništvo. Sčasoma smo dobili nemško govoreče Slovence ali nemčurje. Takšen je bil začetek raznarodovanja. S pravico močnejšega so kmalu prešla v njih last naša posestva, njive, travniki, gozdovi in vinogradi. Za najmanjšo neposlušnost je moral Slovenec v ječo, njegove posesti se je pa polastil graščak. Ropar je bil slovenskemu narodu hkrati tudi sodnik. Tako se je večala posest tujca in izginjala posest našega naroda. Ko je imel graščak toliko zemlje, da je ni mogel več obdelovati s svojimi ljudmi, so uvedli na grajskem posestvu prisilno delo — tla k o. Graščaku zdaj ni bilo več treba obdelovati polja, ker je to zanj opravil tlačan. Grajsko osebje je opravljalo odslej le stražno, vojaško in biriško službo. Kmalu so predpisali še davek. Ker naš kmet ni imel zlata, so uvedli d e s e t i n o, od vsega pridelka na polju, v gozdu in hlevu je moral dajati deseti del graščaku. Naša književnost nam daje dovolj dokazov, na kako nečloveški način se je izvajalo prisilno delo in izterjevala desetina. Svobode vajeni narod se je sicer upiral, toda kako naj uspe golorok in brez vodstva. Slovenske staroste in kneze so namreč že zdavnaj odpeljali kot talce. Uporniki so morali v ječe, njih svojci pa po svetu ali v grad za hlapce in deklice. Kmalu je graščak odločal, kaj in kdaj se bo delalo na polju, s kom smejo občevati tlačani, kdo sme prihajati v vas, s kom bodo sklepali fantje in dekleta zakonske zveze. Suženjstvo je postajalo vedno neznosnejše. Samo celjski grofje — tudi tujci — so imeli v naših krajih več ko 50 gradov in veleposestev. A zavajalci so si prizadevali, da bi jih proglasili za narodne voditelje in prijatelje slovenskega naroda...

V tistem času, ko so naši predniki na planem pod lipo darovali svojim bogovom: Svarogu, Vesni, Morani in Živi, ko so prosili pomoči vile in palčke, ko so se bali urokov, besov, volkodlakov in črtov, so Nemci in Italijani razširjali novo — krščansko vero. Vedeli so, da se oblast ne obdrži in utrdi

zgolj z bičem in ječo. Zato so poklicali v deželo duhovnike svoje narodnosti. S hlinjeno ljubeznijo na jeziku, a s pohlepom po naši zemlji in s sovražstvom v srcu so se začeli naseljevati v naša naselja nemški in italijanski agenti kot duhovniki ter raznarodovati naše prednike. Prišli so goli: culica, popotna palica, križ in priporočilo na graščaka je bila vsa njih imovina. Tlačani so jim iz strahu pred grajskim bičem sezidali samostane, župnišča in cerkve ter jim prisiljeni ali zaslepljeni odstopili spet del narodne posesti. Celo od največjih siromakov so na smrtni postelji izsiljevali zadnji belič in zadnjo njivico. Nov tujec se je naselil v naši sredini. Tudi tega smo lepo sprejeli, saj je učil ljubezen do bližnjega, prerokoval odrešenje trpečih. Toda če se je tlačan, do krvi razbičan in do smrti utrujen, upiral gradu, ga je učil, da mora spoštovati oblast, ker je od Boga, da mora tistemu, ki ga je udaril na eno lice, nastaviti še drugo. Če se je pa tlačan uprl duhovniku, je zažvižgal grajski bič. Grajski bič in samostanski križ — nemška posvetna in duhovna oblast — sta se vzajemno podpirali in dopolnjevali. Nagrabili sta narodno posest, jo vztrajno razširjali in čuvali ter s tem odrejali narodu red in disciplino. Res, prav koristen način širjenja vere za tistega, ki je na oblasti in vero razširja, saj vera tudi utrjuje oblast, toda slab način za narod v sužnosti. Pri nas sta vero razširjala Nemec in Italijan, Solnograd, Oglej, Rim in Dunaj. Zato je tri četrtine nekdanje slovenske posesti v rokah Nemcev in Italijanov. Še sto let, in narod bi bil popolnoma izginil.

Iz vseh teh vzrokov so se Slovenci branili nove vere in je bilo v teh bojih pobitih na tisoče Slovencev (Prešernov «Krst pri Savici»!). Srbi so bili srečnejši. Njim so prinesli krščansko vero učenci Cirila in Metoda v narodnem jeziku, zato njim nova vera ni prinesla toliko zla. S pokristjanjenjem niso izgubili narodne zavesti in narodne posesti. Imajo svojo narodno cerkev, narodno duhovništvo in narodni obredni jezik. Pri nas je pa vera staršev bila proglašena za krivo, zveličavna je postala vera, s katero smo izgubili zavest, svobodo, jezik in posest. Nauke, ki jih je razširjal Kristus med revnimi sloji, med rimskimi sužnji, da so se osvobodili svojih tlačiteljev, so po nekaj stoletjih porabili tuji tlačitelji, da so z njimi utrdili svojo oblast nad slovanskimi sužnji. Tujcem je bila tudi vera le dobrodošlo sredstvo za zasužnjevanje. Duhovniki iste vere, a različne narodnosti so tekmovali, kdo bo izpreobrnil več poganov in s tem prisleparil svojemu narodu večji kos zemlje. Da so hoteli Nemci z novo vero ponemčiti Slovence, vidimo iz tega, ker so nemški duhovniki tožili, preganjali in smrtno sovražili Cirila in Metoda in njune učence, ker niso mogli na njunem ozemlju raznarodovati. Bistvo krščanske vere: ljubezen do bližnjega je bilo že v samem začetku grdo pogaženo.

Pozneje se je jel kader duhovništva izpopolnjevati s slovensko govorečimi duhovniki, ki so pa v vsem verno izpolnjevali zapovedi rimske cerkve. Z odtujevanjem slovenske posesti se pa ni nikdar prenehalo in se danes ta dan nadaljuje še v večji meri. Za to trditev nam je dala sedanjost najlepší dokaz. Četrty odstavek XVI. člena konkordata, ki so ga narodni zastopniki sicer sprejeli, a ga je vlada zaradi odpora naroda odgodila, določa namreč: «Imovina in ustanove katoliške Cerkve ostanejo last omenjene Cerkve tudi takrat, ako bi prebivalstvo, ki mu ta imovina in ustanove služijo, prestopilo v kako drugo vero.» Ako bi se torej narod v svoji suverenosti odločil za prestop ali izstop iz vere, bi bil za to kaznovan s tem, da bi prešlo v nenarodno last vse, kar je narod žrtvoval za cerkev iz svojih

sredstev. Kdor se je upal postaviti in zagovarjati take sramotne zahteve, pač ne sme nikdar več pred obličje naroda.

Naš narod v namenih duhovništva ni mogel slutiti zla. Šele z raznarodovalno politiko, ki se imenuje rimski klerikalizem, so se mu odprle oči, da natanko loči, kaj je vera in kaj sta politika in rimska katoliška akcija. Ta vloga klerikalizma je kriva, da naš narod tudi v časih najhujšega trpljenja ni mogel izpregledati in se upreti. Od te strani so bili vsi poizkusi narodove osvoboditve ali vsaj izboljšanja hlapčevanja v vsej trinajststoletni zgodovini našega naroda proglašeni za pregreho in sramotno izdajstvo, pa naj je šlo za Matijo Gubca, Primoža Trubarja, Napoleonovo Ilirijo, za Aškerca, za Pivkovo «Carzano» ali za «sarajevski zločin». Sarajevski obračun je bil od slovenskega klerikalizma uradno obsojen takole: «V tem oziru vlada le ena sodba: Atentat je bil zamišljen in sklenjen v dalekosečni velikosrbski zaroti, katere niti vodijo v Belgrad. Saj sta oba napadalca Srba, oba sta priznala, da sta ravnala iz narodnih razlogov, oba sta dalje časa živela v Belgradu in bomba je bila belgrajskega izvora. Vse to dovolj jasno govori. Danes nihče ne dvomi, da resnično obstoji velikosrbsko gibanje, ki gre za odtrganjem dežel, kjer prebivajo Srbi, zlasti pa Bosne in Hercegovine, od avstro-ogrske monarhije in za njihovo priklopljenje Srbiji. Sedaj se šele vidi, kako nevarna pota hodi najnovejše tako zvano »Jugoslovansko narodno gibanje« — ki pač ne bo daleč od gori navedenega velizdajalskega gibanja — in kako prav so imeli krogi in časopisje Slovenske Ljudske Stranke, ki so iz vsega početka odkrito in odločno nastopili proti njemu in resno svarili pred njim slovensko javnost, zlasti pa mladino.»

Zadnja leta pred vojno so hoteli tujci zaradi prodirajoče narodne zavesti dati svojemu delovanju videz narodnosti, a jim to ni moglo več uspeti. Danes ta dan proglašajo boj za osvoboditev in samostojnost naroda za upor proti oblastvom, za brezverstvo in komunizem. Ker v zavednem narodu ne morejo več uspevati, ako svojim akcijam ne dajo videza narodnosti, so se zdaj v svobodni državi začeli boriti za samostojnost — ne pred Nemci in Italijani — ampak pred Srbi in Hrvati in pred pravoslavjem in so rumeno-belo zastavo zamenjali z belo-modro-rdečo.

Do leta 1918. smo Slovenci izgubili skoraj vso narodno posest. Tirolske in Donave kot meje nismo smeli niti omeniti. Obdržali smo okrnjeno Kranjsko, južna Štajerska in Koroška sta bili pred vojno tik pred likvidacijo, Primorje so nam ugrabili leta 1918., Koroško smo pa izgubili leta 1920. Po 1350letnem prebivanju na tej zemlji smo neprenehoma krvaveli za tujca. Namesto da bi z naravnim dwoodstotnim prirastkom zdravega ljudstva šteli zdaj najmanj 40 milijonov na prostranem ozemlju 500.000 km², imamo milijon Slovencev in 18.000 km², in še ta zemlja je do polovice v rokah tujca. Ohranili smo samo svoje število dveh milijonov, naravni prirastek kakih 38 milijonov pa je šel v korist Nemcev, Italijanov in Madžarov, ki govore zdaj o slovenskem «izumirajočem narodu». Gradili smo Dunaj in Rim, naš narod je bil v miru vprežna živina, v vojni tarča. Naša dekleta so bila s svojimi dotami in telesi gnoj za pomlajevanje tuje rase, naše uradništvo v Avstriji pa z ženitvami z Nemkami s prav redkimi izjemami steber germanizacije.

V stoletjih smo zgradili toliko graščin, samostanov in cerkva, dali udobno pribežališče toliko tujcem, graščakom, jezuitom, plemičem, baronom in grofom, da se majhen narod na zemlji, kolikor je je še ostalo, ni mogel preživljati. Začel se je izseljevati. Vestfalska, Francija, Belgija, Afrika, Amerika, povsod je posejana naša kri. Toda naši ljudje se niso izselili kot diplomati in uradniki, ampak kot hlapci, dekle in rudarji. Narod, ki že zdavnaj ne pozna več nepismenosti, se mora potikati po svetu in v največji revščini prijeti za najslabše delo, samo zato, ker je njegova zemlja v oblasti tujcev. Narod v domovini pa še zdaj rajši podpira protinarodno akcijo za koristi ljudstev vsega sveta, kakor da bi pomagal rodnemu bratu, ki je moral oditi v tujino. V najlepših letih, ko bi domovina najbolj potrebovala njih sile, so morali zapustiti domačo grudo, da se čez leta stari in zgarani vrnejo svojcem in narodu v breme. Takrat ni bilo nikogar, ki bi bil narod pred tem svaril. Kaj so delali takrat tisti edini izobraženci, ki se dandanes po krivici in z zločinskim potvarjanjem dejstev proglašajo za zaščitnike naroda v preteklosti in sedanosti? Da, negovali so narod in začeli gojiti našo narodno individualnost, toda zgolj zato, da bi nas z njo zadržali pred združitvijo s Hrvati in Srbi, gmotno so pa skrbeli za narod le toliko, da je bilo «ljudstvo» lahko trajno predmet izkoriščanja. V tem svojstvu je šel tujec z izseljencem tudi v tujino.

Rudniki in gozdovi so že zdavnaj v rokah tujcev. Naše tovarne, ki so bile sezidane z našim denarjem, z našimi žulji, v katerih predelujejo naše surovine iz naše zemlje, rede tujca, tujega lastnika, tujega inženirja, tuje strokovne delavce. Naš človek je v tovarnah samo za kurjača in težaka. Dobiček tovarn gre v tujino, pri tem pa še osleparijo našo državo za davek. Z našim človeškim in rudninskim materialom plete tujec bič za naš narod celo v času, ko imamo politično svobodo, ko smo v lastni državi. Politična neodvisnost je le majhen del svobode, vsa svoboda je v kulturni in gospodarski samostojnosti. Najlepši primer za to nam daje rimsko-katoliška cerkev.

Sokol mora vzgajati narod izpred vsega v tej zavesti. Če hočemo Slovenci obdržati sedanjo politično samostojnost, se moramo za vsako ceno osamosvojiti tudi kulturno in gospodarsko. To je pa veliko težavnejše in zahteva vztrajnega dela, pogumnih značajev, ki ljubijo svobodo naroda bolj kakor lastno življenje. Spoznavajmo tujce v naši sredi, njih vplive in jih izločajmo!

Naš narod je že enkrat zgradil gradove za tujce in v njih ječe — zase. Zdaj gledajo z višin le še grajske razvaline kot živa priča naše sužnosti in kričoč poziv k zavedni narodni delavnosti. Z nastankom lastne države, z osvoboditvijo in zedinitvijo iste krvi smo se otesli plemstva, ki je zdaj za mladi rod le še pravljica. A otesli se nismo še vseh tujcev in njih vplivov. Industrija in trgovina morata preiti v narodne roke, naše izseljence moramo privedi nazaj v domovino, tujce pa moramo izgnati. Nadaljevati z duhovno, kulturno in gospodarsko osvoboditvijo našega naroda je naloga in dolžnost vsakega Sokola. Največ sveta otrokom sliši Slave...

Kakšno pevsko društvo je to, v katerem se ne poje, a kakšno je šele sokolsko društvo, v katerem se ne telovadi?

Tyrš.

Kritika

Strokovnjak obišče razstavo in nato v dnevniku ali mesečniku pohvali vse, kar je uspelo, in pograja napake, ki jih je opazil. Kdo drug gleda novo igro, s katero je izkušalo gledališko vodstvo zadovoljiti izbirčne gledalce, in poroča o njenem uspehu.

Vse to opisovanje razstav, predstav, raznih načrtov in drugo ter globlja razmotrivanja o njih je seveda samo njegovo mnenje. Toda kakor hitro občinstvo spozna, da kritik ne prehaja določenih mej nepristranosti, da pravilno razčlenja predmet in da zajema globlje kakor površen opazovalec ter podaja v bolj ali manj uspeli obliki namen razstave, predstave itd., mu skoraj nezavestno sledi in privzema njegovo sodbo za svojo.

Tako je postal kritik nujna potreba vsem, ki nimajo lastne sposobnosti spoznavanja. Postal je pa tudi vzgojitelj vseh, ki mu sledi, in v njegovi moči je, da jih navaja res k dobremu in lepemu ali pa izobliči njih duha, da so sposobni občudovati tudi grdoto in se navduševati za laž.

Vsako delo in napor mora služiti določenemu namenu. Vidimo pa takoj, da je odvisno od tistih, ki delo opravljajo, ali bo višina namena ustrezala vsaj poprečni stopnji dogajanj v družbi ali pa bo ostala pod njo. Delo, ki ne zasleduje nobenega cilja izven sebe, gotovo ne zasluži pozornosti, dokler ne posega kvarno v področja, kjer moremo ugotoviti določen pozitivni uspeh, ali dokler ne vidimo, da izvajano po drugih ljudeh daje sadove, kateri edini morejo biti njega izpolnitev. Zato tudi razločujemo slabo in dobro delo, v drugem spet navadno rokodelstvo in umetnost. Zastopniki posameznih smeri mu dajejo po svoji sposobnosti zunanji videz, ki nam je edino merilo notranje, duhovne stopnje človeka.

Ali ne čutimo vsega tega pri kritiki? Določen namen ima, spoznamo rokodelce v njej in spet umetnike, prazna je in spet polna, res umetniška. Vedno pa vidimo v njej tudi sliko tistega, ki jo je ustvaril.

V sokolskem delu ne smemo odrekati kritiki pomena, ki ga ima po svojem značaju. Mnogokrat bi pravočasna, bratska kritika odvrnila nepotrebne zablode ali odpravila težke ovire, ki jih vsak ne vidi ali v svoji gorečnosti neče videti.

Pri telesnovzgojnem delu se izraža kritika najjasneje v razčlenjanju dela v telovadnici, v odobravanju načina postopanja, v grajanju načina podajanja in podobno. V najožjem smislu pa obsega opis in razčlemba nastopov in akademij (z izleti in zleti vred). Priznati moramo, da se tu še nismo povzpeli nad vsakdanja dnevna poročila, ki skoraj ne obsegajo drugega ko naštevanje točk in navzočnih. Le redki so, ki izkušajo dati svojemu opisu značaj kritike. Toda tudi ti po večini ne uspejo, ker se ne zavedajo pomena kritike in zlasti ker zaradi nepoznavanja fizioloških učinkov gibanja sploh niso upravičeni pisati o notranji ali zunanji (lepotni) vrednosti vaj.

Kakšen je torej namen kritike v sokolskem — strokovnem delu?

Z njo hočemo pomoči k izpopolnitvi človeka. Smoter naše vzgoje je popoln človek. Svoj namen dosegamo s telovadbo in z duhovadbo. Kritika naj pokaže, na katero stran način dela posameznikov in višjih edinic ne ustreza splošnim zahtevam in kako ga moramo izpremeniti, da jim bo bolj ustrezal.

Akademije in nastopi, ki niso prirejeni zgolj iz gospodarskih razlogov, prikazujejo skromen del našega telesnovzgojnega dela. Ker pa hočemo ustvariti veliko delo, moramo biti že v vseh podrobnostih dosledni in izkušati odpraviti vse napake in ovire, ki ne vodijo do tistega učinka, ki smo si ga sami želeli. Zato mora kritika že tu pokazati vse hibe podajanja, da odvrne druge vaditelje od enakega načina dela.

To bi bil torej namen prave kritike celotnega telesnovzgojnega dela in dela v najožjem smislu (nastopi, akademije). Mogoč je seveda še drug namen, ki je pa po navadi istoveten z osebnimi stremljenji in ga moramo zato v našem delu dosledno odklanjati (povzdigovanje posameznika, povečevanje njegovega dela itd.).

Po bežnih ugotovitvah razločka med poročevalstvom in kritiko pa vendar ne moremo mirno mimo prvega, ki večkrat ni v največjo čast poročevalcu, niti priznanje tistim, katerih delo in navzočnost sta omenjena.

Ako čitamo navadno poročilo o nastopu ali akademiji, se nam zdi, da nismo več v telovadnici ali na telovadišču, temveč na veliki razstavi, po kateri nas vodi plačan vodnik in nam v potu svojega obraza našteva razstavljenе predmete, ki se vrste pred našimi radovednimi očmi. Tam nekje v kotu se pa vrti nepomemben balet ali kažejo svoje sposobnosti nezanimivi akrobati, vse le v trenutno zabavo tistega dela občinstva, ki slučajno dobi priliko, da mimo razstavljenih predmetov opazi tudi to prirediteljevo zamisel.

Čemu naštevanje odličnikov? Vse priznanje jim, da so prišli, toda ali je to spoštovanje sokolskih načel enakosti in bratstva? In zakaj niso omenjena še imena nastopajočih? Saj so samo oni omogočili odlični družbi, da se je zbrala na tem kraju! Ali smo prišli zaradi tistih odličnikov na akademijo in ali so oni prišli zato, da se bodo drugi dan blestela njih imena v časopisju?

Takoj vidimo razliko med poročilom in pravo kritiko. Prvo ne našteva samo dogodkov, ampak izkuša tudi častiti posameznike, kar moramo kot Sokoli odklanjati. Vsakdo v naših vrstah je enak med enakimi, nihče nima pravice do posebnega priznanja, dokler si ga z delom ne zasluži, nikar pa do čaščenja. Navzočnost sama še ne daje dovoljnega izpričevala in bi z vso pravico zahtevali enak postopek tudi drugi navzočni.

Le ob izjemnih prilikah (obletnica, zgraditev doma) smemo odnehati od tega pravila in prikazati na sokolski način delo posameznikov ter imenovati oblastva, ki so z navzočnostjo svojih zastopnikov priznala pravilnost našega dela. Seveda ne sme izjema postati pravilo, kakor je to dandanes.

Stremeti moramo torej, da nadomestimo navadna poročila s pravo kritiko. Nikakor pa ne, da prvo kar prelevimo v drugo, ker bi s tem prenesli rokodelstvo tudi v kritiko. Saj je potreben za to samo določen okvir in rokodelc izpolni praznino z imeni. Tako prikrije svojo nesposobnost opazovanja in pravilnega presojanja dogajanj.

Pri dandanašnjem načinu poročanja se pojavlja vprašanje, kaj bi bilo s kritiko, če bi ostala na višini teh poročil.

Ugotovili smo že vzgojni pomen kritike. Pridružiti moramo še vzgojni pomen tiska, s katerim lahko razširimo kritiko krajevno neomejeno. Kakor daje dnevni tisk smer občemu življenju, tako naši sokolski listi globoko posegajo v dogajanja po naših društvih in v delovanje posameznikov. Pri tem je velikega pomena tudi kritika. Prej omenjeni način bi sicer ohranil svoj vzgojni pomen, toda uspeh bi bil v velikem nasprotju s pričakovanim. Morda bi nas celo prisilil, da bi se ji odrekli kot vzgojnemu pomočku.

Če torej privzamemo tisk med vzgojne činitelje, ne smemo dovoliti, da bi nihal med posameznimi stremljenji, ampak mu moramo dati natanko odrejeno smer, od katere bi ne smel odstopiti nihče, četudi po svojem mišljenju uživa pravico svobodnega razlaganja zakonov, ki so nas združili v trdno edinico, kateri vsi napadi na demokratizem, zavestni ali nezavestni, ne bodo mogli omajati temeljev. Bila bi tudi nevarnost, da bi kmalu marsikdo zahrepenel po odlikovanjih in uradniških položajih, ki dajejo pravico do objavljanja imen v časnikih, nikar da bi svoje sile posvetil pravi vzgoji sebe in svoje okolice. Prepričan sem, da večina naših poročevalcev te nevarnosti še ne vidi, ker bi sicer gotovo ne uporabljali vedno istega vzorca. Nevarno bi pa bilo, ako bi vsi ti hoteli presedlati med kritike, kjer je potrebno mnogo več, kakor je pa golo poznanje vseh navzočih.

Kako bi izvedli kritiko in kako bi ji pomagali, da bi se uvrstila med prave vzgojne činitelje?

En način bi bil ta, da takoj natanko ločimo med poročilom in kritiko, da pa nekatera načela kritike uveljavimo tudi pri prvih. Toda rojenih kritikov imamo malo. Laže bi bilo, da oboje združimo in polagoma preidemo iz preizčrpnega poročila v objektivnejšo kritiko. Zlasti je pa potrebno, da poverimo z nalogo obveščanja in pregledovanja poročil in kritik sokolsko vzgojenega člana. Tako se bomo otresli samozvanih pisarjev, ki za malenkostne nagrade pozablajo, da so pripadniki organizacije, ki zamuje vsako osebno čaščenje in daje samo priznanje za delo, storjeno v korist človeku, narodu in človeštvu.

Od kraja bo izbira težavna, ker imamo malo članstva, ki je resnično, to je telesno in duhovno, pripadnik naše organizacije in tako sposobno prevzemati odgovorne naloge. Tisti, ki to mesto brez prigovora zaslužijo, so prepotrebni drugje. Vendar upam, da nam bo po resnem in temeljitem delu uspelo premagati tudi to oviro in vključiti v skup vzgojnih činiteljev tudi kritiko, ki tja po svojem splošnem pomenu tudi sodi.

M. Kovačič, Maribor:

Pregled jugoslov. sokolske književnosti

b) Spisi zgodovinske in organizacijske vsebine.

Medtem ko smo imeli pred svetovno vojno le eno knjigo, ki je v obliki zgodovinskega pregleda razpravljala o telesni vzgoji vobče in o sokolstvu posebej (to je dr. Fr. Bučarja odlična «Povjest gimnastike», ki je izšla kot IX. snopič «Sokolske knjižnice» Hrv. Sok. Saveza — glej «Sokol» 1936, str. 102.), imamo zdaj po svetovni vojni štiri dela te vrste. Po času najstarejši je br. Dušana M. Bogunovića «Pregled telesnoga odgoja i Sokolstva» (Zagreb, 1925), ki je pa marsikje nezanesljiv in ga je torej treba previdno rabiti. Mnogo boljša je br. Bogdana Spornjaka «Povest gimnastike i Sokolstva» (Vinkovci, 1928), ki je izšla pozneje (Vinkovci, 1931) v drugi predelani in izpopolnjeni izdaji. Vso skrbnost in natančnost dokazuje br. prof. M. Mudrinića «Istorija telesnog vežbanja», katere je pa izšel žal samo prvi del (Zagreb, 1932), ki obravnava telesno vzgojo v starem in srednjem veku. Vzrok, da br. M. Mudrinić svojega prvovrstnega dela ni nadaljeval, utegne biti v tem, da ga je prehitel br. Vinko Zaletel s svojo doslej pri nas neprekošeno «Zgodovino telesne vzgoje in Sokolstva» (Ljubljana, 1933). Poleg teh večjih del je izšlo leta 1929. v Novem Sadu v ondi

izhajajoči «Miniaturni biblioteki» (štev. 61—64) br. Franja Malina, bivšega večletnega urednika «Sokolske Prosvete», delce «Sokolstvo», v katerem je tudi kratek pregled sokolske zgodovine. Potrebam prosvetarjev manjših sokolskih edinic bi mogla ustrezati tudi br. Anteja Šepića (na ciklostil tiskana) brošura «Povest Sokolstva» (Sušak, 1933).

Tem celotnim prikazom sokolske oziroma vobče telesnovzgojne zgodovine se pridružuje še cela vrsta publikacij, večjih in manjših, ki podajajo bodisi preglede zgodovinskega razvoja sokolstva pri poedinih slovanskih narodih ali pa posamezne stopnje rasti našega sokolstva. V prvo skupino sodi pokojnega br. dr. Pivka brošura «Sokolstvo-I» (Maribor, 1923), kjer je podal na kratko življenje češkoslovaškega sokolstva od leta 1862.—1922., in pa br. Vladimirja Zmeškala snopič «Lužički Srbi i Sokolstvo» (Praga, 1926); škoda le, da ni še nihče popisal «prostovoljnega razida» lužiškosrbskega sokolstva pod vlado nemških rjavih srajc... V drugo skupino smemo uvrstiti vse številne spomenice zletov ali pa proslav ob jubilejnih obletnicah ali posebnih slavnostih poedinih sokolskih edinic ob drugih sokolskih prireditvah. Sem sodijo: Spomenica o I. jugoslovanskem vsesokolskem zletu v Ljubljani (Ljubljana, 1923), spomenici z obeh sarajevskih pokrajinskih zletov (1924, uredil A. Brozović, in 1954, uredil Hrvoje Macanović), br. Dušana M. Bogunovića prikaz «Od ujedinjenja Sokolstva do II. sokolskog sabora» (Zagreb, 1924) in pa brošura s I. (mariborskega) pokrajinskega zleta «Bratom Srbom in Hrvatom» (1920). Druge take spominse spise so izdali: Banatska sokolska župa ob svojem II. zletu v Vršcu (1923), društvo Đakovo ob 20 letnici (1925), župa Donja Tuzla ob odkritju spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju (1935), društvo Dubrovnik ob 25 letnici (1929), društvo Dvor ob 20 letnici (1925), društvo Jesenice ob 20 letnici (1924), Ljubljanski Sokol ob 70 letnici (1934), Sokol I ob borbi za stavbišče svojega doma (1921) in ob njega gradnji (1924), Maribor matica ob 30 letnici (1937), Novi Sad ob blagoslovitvi svojega doma (1936), društvo Osijek-Donji grad ob 30 letnici (1935), društvo Petrovaradin ob otvoritvi svojega doma (1934), društvo Sinj ob 20 letnici (1925), društvo Slavonska Požega ob 20 letnici (1925), društvo Sremski Karlovci ob 25 letnici (1929), društvo Sušak-Rijeka ob 25 letnici (1929), društvo Šibenik ob 30 letnici (1929), društvo Šiška (1932), društvo Škofja Loka ob 25 letnici (1931), društvo Varaždin ob zletu župe Maribor (1924), župa Strosmajerjeva ob svojem zletu v Vinkovcih (1928), društvo Virovitica ob 20 letnici (1925) in društvo Zagreb I ob 30 letnici (1936). Morda je takih spomenic še nekaj, pa so ušle piščevi pozornosti. Dragocene sokolsko-zgodovinske podatke imamo tudi v zbornikih «Soko kraljevine Jugoslavije» (Beograd, 1930) in «Slavensko Sokolstvo» (Beograd, 1930), ki sta izšla v zvezi s I. vsesokolskim zletom SSKJ. Leta 1936. je izšel poseben «Sokolski zbornik», in sicer kot I. letnik; njegovo nadaljnje izhajanje bi bilo za sokolsko zgodovino zelo koristno, a zdi se, da nadaljnjih letnikov ne bo, ker še II. letnika doslej ni.

O poedinih sokolskih osebnostih nas približe poučujejo brošure «Jan Pelikan: Dr. Miroslav Tyrš» (JSM, Ljubljana, 1931), «Maks Kovačić: Dr. Miroslav Tyrš» (župa Maribor, 1932), «Jos. Müller: Jinřich Fügner kot starosta» (župa Maribor, 1931), «Anton Krejčič: Dr. Josef Scheiner» (župa Maribor, 1932), «Vekoslav Bučar: Dr. Ivan Oražen» (JSM, Ljubljana, 1931) in «Boras Marijan» (Sušak, 1924). Vloga sokolstva ob dveh pomembnih dogodkih v zgodovini slovanskih narodov je očitana v publikacijah «Dušan M. Bogunović: Srpsko Sokolstvo i sarajevski atentat» (Zagreb, 1933), «Sokolski veleizdajniški proces u Zagrebu iz 1915.—16. god.» (Zagreb, 1927)

ter «Česka revolucija i uloga Sokolstva» (Beograd, 1928). Razmerje predsednika Osvooboditelja do sokolstva je podal prosvetar ČOS v brošuri «T. G. Masaryk i Sokol» (JSM, Ljubljana, 1955), o predsedniku osvooboditelju pa pripovedujeta tudi snopiča «Dr. Jan Herben-Božidar Borko: T. G. Masaryk» (župa Maribor, 1922) in «Dr. Niko Mrvoš: T. G. Masaryk» (župa Novi Sad, 1925). O Masarykovem narodu in češkoslovaški državi piše br. Franjo Malin v knjižici «Čehoslovaci i Čehoslovačka» (založil PO SSKJ), «Naš boj za lastno državo» je pa orisal pisec tega «Pregleda» v razpravici, ki je izšla pri župi Maribor (1923). Deloma zgodovinske so tudi istega pisca «Snovi za nagovore», ki jih je tudi založila župa Maribor (1924).

Droben prispevek k sokolski zgodovini je poročilo br. dr. Maksa Oberneta «Prosvetno delo Gorenjske sokolske župe» (Kranj, 1924). Hkrati more to poročilo kot iniciativno za lastno delo porabiti sokolski prosvetar, v čigar področje sodi tudi sokolska zgodovina. Zato bodi zanj omenjenih v tej zvezi tudi še nekoliko publikacij, ki jih lahko s pridom uporabi pri izvrševanju poverjene mu sokolske dolžnosti. Take publikacije so br. Dušana M. Bogunovića «Sokolska prosveta u društvu i narodu» (Zagreb, 1921), br. Milenka Markovića «Prosvetni rad u Sokolstvu» (Niš, 1931, 2. izdaja 1932), br. inž. Lad. Bevca «Sokolsko prosvetno delo» (JSM, Ljubljana, 1930) in pisca tega «Pregleda» razpravica «Prosvetar in njegovo delo» (župa Maribor, 1935).

V zadnjem odstavku našete publikacije podajajo v veliki meri že navodila organizacijske prirode. Zato naj navedem še tiste maloštevilne knjige in knjižice, ki so tvorile oziroma tvorijo, kolikor jih je še v zalogi, pomočke pri organizatornem delu v sokolskih edinicah. Take publikacije so «Organizacija Jugoslovenskega Sokolskega Saveza» (Ljubljana, 1924), «Organizacija Saveza SKJ» (Ljubljana, 1930), dalje «Uput za osnivanje Sok. društava» (župa Skoplje, 1923), br. dr. P. Pestotnika zelo praktičen priročnik «Kako voditi in upravljati sokolska društva» (Ljubljana, 1920), br. Anteta Šepića (na ciklostil tiskana) brošura «Sokolska organizacija i administracija» (Sušak, 1935) in končno V. Švajgarja navodilo «Uputstva za statistički rad» (Ljubljana, 1936). (Dalje prihodnjič.)

Seja Zveze slovanskega sokolstva

Dne 14. decembra 1937 se je zbralo v Krakovu predsedništvo Zveze slovanskega sokolstva na sejo. Po letu 1925., ko je bila v Varšavi iznova ustanovljena Zveza slovanskega sokolstva, je bila to prva seja na poljski zemlji. Seje so se udeležili zastopniki vseh slovanskih narodov, ki so zdaj v Zvezi. Pred sejo so položili lorvorjev venec na grob maršala Pilsudskega in pred spomenik pesnika Mickiewicza.

Seja je bila v telovadnici Sokola Krakov in jo je otvoril starosta brat dr. Bukovský, ki je izrazil veliko veselje nad tem, da je ta seja spet na Poljskem, poudaril delo sokolstva za zблиžanje posameznih slovanskih narodov in povabil vse člane Zveze na X. vsesokolski zlet v Prago. Za njim je izpregovoril starosta poljskega sokolstva br. Arciszewski, ki se je spominjal ponovne ustanovitve Zveze leta 1925., poglobitve vzajemnih stikov neglede na vse trenutne nesporazume, ki so izven sokolstva, in povabil nazadnje vse na zlet poljskega sokolstva, ki bo letos spomladi v Lvovu. Potem sta govorila še brata Gangl in Čakarov. Nato so bila soglasno odobrena vsa poročila:

tajniško, načelniško in blagajniško. Zlasti so zborovalci z veseljem sprejeli vest, da se udeležijo telovadnih tekem v Novem Sadu in zimskih iger v Visokih Tatrah vse včlanjene zveze. Prav tako so z odobravanjem sprejeli vest, da se pripravljajo po X. vsesokolskem zletu tabor sokolske mladine in skupna priprava tekmovalnih vrst za mednarodno tekmo. Sklenjeno je bilo, da se udeležijo posamezne zveze zletne razstave v Pragi z lastnimi samostojnimi razstavami in da bodo o pravem času poskrbele, da bodo poslale na vse-sokolski zlet čim večje število članstva, ki mora prekositi vse dosedanje udeležbe. Predelali so tudi spored drugega tečaja Zveza slovanskega sokolstva (prvi je bil leta 1927.), ki bo v dneh od 7. do 10. julija v Pragi. Tečaj mora korenito poglobiti sokolsko telovadno, prosvetno, socialno in vzgojno delo in bo imel namen, da uvede v sokolsko delovanje zvez skladen in enoten postopek. Na koncu se je bil soglasno — kakor sploh vsi sklepi — sprejet še tale sklep: «Zveze, včlanjene v Zvezi slovanskega sokolstva, in njih organizirani člani (župe, okrožja, društva in čete) ne bodo sodelovali pri nikakršnih javnih izjavah proti narodu, katerega sokolska zveza je članica Zveze slovanskega sokolstva.» Nato je starosta br. dr. Bukovský z zadovoljstvom sklenil pomembno več ko triurno zborovanje, ki je poteklo v najlepši slogi in okrepilo bratske vezi slovanskih narodov.

Tridesetletnica ruskega sokolstva

Sokolsko misel so zanesli v Rusijo okoli devetdesetih let minilega stoletja Čehi, ki so bili poslani v Rusijo, da prevzamejo ondi pouk telovadbe na srednjih šolah. K uvedbi sokolstva je tudi precej pomogel IV. vsesokolski zlet v Pragi leta 1901., ki so se ga udeležili ruski vzgojitelji in telovadni učitelji. Po tem letu je jelo v Rusiji rasti število telovadnih društev, ki so bila sicer ustanovljena po sokolskem vzorcu, a niso še imela sokolskega imena.

Leta 1907. se je udeležilo 117 ruskih telovadcev V. vsesokolskega zleta v Pragi, ki je bil nekakšen krst nastajajočega ruskega sokolstva. To leto si je namreč nadelo telovadno društvo v Tiflisu kot prvo ime «Sokol». Naslednje leto se je jelo ime «Sokol» splošno uporabljati in se je tudi v šole uvedla telovadba po sokolskem sestavu. Leta 1909. je bila ustanovljena v Petrogradu častniška telovadno-sabljaška šola, v katero je bil uveden sokolski telovadni sestav. Kot glavni predavatelj in vaditelj za telovadbo je bil polkian nanjo brat Franta Erben iz Češke.

Leta 1910. so se združila sokolska društva v Zvezo ruskega sokolstva. Leta 1911. je bila v Moskvi prva skupščina Zveze, na kateri so bila izdelana idejna načela v duhu demokracije in slovanske vzajemnosti. Nadaljnji pomembni dogodek je bila udeležba ruskega sokolstva na VI. vsesokolskem zletu v Pragi leta 1912., ki se ga je udeležilo 617 ruskih Sokolov, med njimi 222 telovadcev in 175 telovadk, ki so nastopali ondi s skupnimi prostimi vajami.

Tisto leto potem je bila v Kijevu druga zvezna skupščina, na kateri je bilo sklenjeno, da bo leta 1914. v Moskvi prvi zlet ruskega sokolstva, ki ga je pa žal preprečila svetovna vojna.

Leta 1914. je bilo včlanjenih v Zvezi ruskega sokolstva 36 društev s približno 5000 člani, mimo tega je bilo 22 društev, ki še niso bila včlanjena v Zvezi.

Škoda, da je svetovno klanje prekinilo nadaljnji razmah sokolstva v Rusiji, ki se je po komaj sedemletnem delovanju navzlic neugodnim razmeram že krepko razvijalo in bi bilo gotovo veliko pomoglo k uresničenju še vedno živega sokolskega ideala: da združi sokolski prapor vse slovanske narode v veliko slovansko družino z Rusijo na čelu.

Ž U P A L J U B L J A N A

Razpis župnih občin tekem članic in ženskega naraščaja ob zletu župe Ljubljana dne 12. in 13. junija 1938.

Razpisujemo občne tekme vrst in posameznic v vrstah za članice in ženski naraščaj.

Članice:

Članice tekmujejo v višjem, srednjem in nižjem oddelku, ki ima I. in II. skupino.

Višji oddelek	Srednji oddelek	Nižji oddelek	
		I. skupina	II. skupina
1. Proste vaje	isto	isto	isto
2. Redovne vaje	isto	isto	isto
3. Vis in opora	isto	isto	Raznoterosti
4. Raznoterosti	isto	isto	Vaje v ravnovesju
5. Vaje v ravnovesju	isto	isto	Tek na 60 m
6. Preskok čez konja ali kozo	isto	isto	Skok v višino z zalet.
7. Tek na 60 m	isto	isto	Metanje male žoge
8. Skok v višino z zaletom	isto	isto	—
9. Metanje kopja (600 g)	Metanje krogle (4 kg)	isto	—

Ženski naraščaj:

Ženski naraščaj tekmuje v višjem in nižjem oddelku, ki ima I. in II. skupino.

Višji oddelek	Nižji oddelek	
	I. skupina	II. skupina
1. Proste vaje	isto	isto
2. Redovne vaje	isto	isto
3. Vis in opora	isto	Raznoterosti
4. Raznoterosti	isto	Vaje v ravnovesju
5. Vaje v ravnovesju	isto	Tek na 60 m
6. Preskok čez konja ali kozo	isto	Skok v višino z zalet.
7. Tek na 60 m	isto	Metanje krogle (2½ kg)
8. Skok v višino z zaletom	isto	—
9. Metanje krogle (2½ kg)	isto	—

Obča in posebna določila.

Vrsta ima pri vseh oddelkih po 4 tekmovalke z 1 ali 2 namestnicama. Za oceno se štejejo uspehi 4 najboljših; najslabši dve sta namestnici.

Vsaka vrsta mora imeti svojo vodnico, ki naj, če je količikaj mogoče, ne tekmuje. Če pa že mora tekmovati, je na čelu vrste, ostale tekmovalke so pa razvrščene po velikosti.

Tekmovati smejo le popolne društvene (četne) ali okrožne vrste. Okrožne vrste sestavijo okrožna načelnštva in morajo biti kot take označene.

Nižji oddelek članic in naraščajnic je razdeljen v dve skupini: I. skupina je za društva, ki imajo vse orodje, II. skupina pa za društva, ki ga nimajo. O edinih, ki se bodo prijavila za tekmo v II. skupino, bo župno načelnštvo posebej razpravljalo, ali so upravičena tekmovati v tej skupini.

Članice in naraščajnice naj se pripravljajo za tekmo po knjigi sestre Provaznikove: «Priprava za tekmo članic in ženskega naraščaja», ki sta jo prevedli sestri Skalarjeva in Trdinova. Višji oddelek članic se uri po 5. stopnji, srednji po 3. in 4., nižji pa po 1. in 2. stopnji. Naraščajnice se vadijo v višjem oddelku po 3. in 4. stopnji, v nižjem pa po 1. in 2. stopnji. Za redovne vaje, raznoterosti in vaje ravnovesja so izdana posebna navodila. Tekmuje se po novem načinu, da so vse tekmovalne sestave tajne in jih bomo poslali prijavljenim društvom 8 dni pred tekmo s posebno okrožnico. Na tekmovališču se zato tekmovalne vaje ne smejo poizkušati, pač se pa sme pregledati in preizkusiti orodje. Poprave ne bodo dovoljene.

Sestave na orodju bodo obsegale za nižji oddelek največ po 3 prvine, za srednjega največ po 4 in za višjega največ po 5 prvin ter bodo sestavljene samo iz prvin in vezav, ki so v priročniku. Tekma v raznoterostih in v preskoku čez konja ali kozo bo imela samo po eno prvino.

Prijave, ki morajo biti **do dne 1. junija 1938** pri župnem načelništvu, sestavi društveno načelnišтво po uspehah društvene izbirne tekme.

Podrobna navodila.

1. **Proste vaje.** Za tekmo se določi sestava ali samo del sestave prostih vaj, ki so obvezne za župo.

2. **Redovne vaje.** Vemo, da je nezadostna izurjenost v redovnih vajah vzrok naših slabih javnih nastopov, zato jim moramo posvetiti posebno pozornost. Znati morate tole: a) zbor v vrsto, ravnanje, b) premene z mesta, menjava koraka, njegove hitrosti in dolgosti, ustavitve, c) obrate posameznice na mestu in v pohodu, č) premene vrste v razvoj in rede, premene razvoja v dvojne rede in obratno, d) razvoje v vrsti in dvojnih redih.

Oceni se: 1. obči videz (drža telesa, ritem, skladnost), 2. kritje in ravnanje, 3. natančna izvršitev povelja in pravilnost povelja.

3. **Vis in opora.** Priprava po knjigi «Priprava za tekme članic in ženskega naraščaja».

4. **Raznoterosti in vaje v ravnovesju.** Vadite tole: a) Višji oddelek članic: razovke z obrati in premete v stran; gred (120 cm visoka): razni vzkoki in seskoki, prehodi in preskoki. Za vadbo lahko uporabljate tudi nižjo gred. b) Srednji oddelek članic in višji oddelek naraščajnic: prevali naprej in nazaj, čez vrstico, letno čez tovarišico; gred (80 cm visoka): prehod čez gred z obrati in z gibi nog, razovke. c) Nižji oddelek članic in naraščajnic: iz leže na blazini gibi z nogami in s trupom.

V župnem glasilu «Sokol» in zveznem glasilu «Soko» bodo objavljene zbirke raznoterosti in vaj ravnovesja, ki si boste z njimi lahko pomagale pri vadbi.

5. **Preskoki čez konja in kozo.** Nižji oddelek članic in naraščajnic: skrčka, prednožka, raznožka; višji in srednji oddelek članic in višji oddelek naraščajnic: razen teh še odbočka v obe strani.

6. **Lestvice z ocenami za proste panoge** objavimo naknadno.

Župno načelnišтво.

Razpis društvenih občih tekem članic in ženskega naraščaja za leto 1938.

Zvezno načelnišтво je tudi letos predpisalo obvezne društvene tekme članic in ženskega naraščaja za vse telovadke do 26. leta. Razpis je v 1. številki zveznega glasila «Soko» za l. 1938.

Tekme obsegajo skoraj iste panoge, ki so v razpisu za župne tekme, dodano je še poznavanje sokolstva. Tekmovalne vaje bo sestavil zvezni strokovni odbor in jih poslal župnim načelništvom, ta jih pa dajo društvenim načelnicam, ko jim te sporočijo dan tekme.

Tekme morajo prirediti torej vsa društva in čete obvezno za vse telovadke-članice in naraščajnice, izvzete so samo vodnice tekme.

Vsa tekma se opravi v enotnem roku, in sicer od 1. maja do 15. junija. Društva, ki se udeležijo župnih tekem, morajo izvršiti društvene tekme že do dne 1. junija.

Vsa podrobna navodila bo izdalo župno načelništvo v posebnih okrožnicah.
Župno načelništvo.

Tekme članic in ženskega naraščaja v Pragi.

Društva, ki se zanimajo za te tekme in se jih nameravajo udeležiti, naj nam to čimprej javijo, da jim pošljemo razpis teh tekem, ki se po panogah razlikujejo od naših župnih tekem.
Župno načelništvo.

Razpuščena društva.

Uprava župe je na svoji seji dne 17. januarja 1938 razpustila zaradi nedelavnosti društvi Prezid in Vače ter čete Horjul, Kresnice, Osilnica, Stari kot in Tršče.

Župa Ljubljana.

Pristojbine političnih in policijskih uradnikov in policijskega varnostnega moštva za službe v zasebnem interesu.

Po naredbi pokrajinskega namestnika za Slovenijo z dne 30. nov. 1922, Ur. l. 104, pritičejo za policijske nadzorovalne službe, ki jih opravljajo politični in policijski

ski uradniki ter moštvo varnostne straže ali policijski detektivi v izrednih urah v interesu in na račun zasebnikov, kakor pri predstavah v kinematografih, pri koncertih, na plesih in pri sličnih drugih javnih prireditvah, tele pristojbine:

1.) uradnikom za vsako uro, in sicer od 6. do 18. ure po 15 din in od 18. do 6. ure po 20 din,

2.) moštvu varnostne straže in policijskim detektivom za vsako uro, in sicer od 6. do 18. ure po 8 din in od 18. do 6. ure po 10 din.

Četri ure službe čez cele ure se šteje za celo uro.

Ž U P A M A R I B O R

Župni prosvetni tečaj

V Mariboru je bil v dneh 27., 28. in 29. decembra 1937 župni prosvetni tečaj, ki je bil še precej zadovoljivo obiskan.

Kratke šolske počitnice so mnogim prijavitelcem udeležbo onemogočile. Tečaj je vodil župni prosvetar br. dr. Kovačič. V skrajšani obliki se je obravnavala tale snov:

Sokolsko prosvetno delo, sodelovanje prosvetarjev z vaditelji, petje in glasba v sokolstvu, vzgoja sokolskega naraščaja, sokolstvo v sedanosti, sokolska misel, skioptik, epidiaskop, radio, kakšna bodi prosvetarjeva osebnost, sokolska književnost, vzgoja sokolske dece, dramatika v sokolskih edinicah, lutkarstvo v sokolskih edinicah, arhiv, kronika, fotografiranje, razstave, muzej, poročevalska (časnikarska) služba, administracija in ljudsko izobraževalno delo.

Po predavanju je bil razgovor o tečaju.

Predavali so znani sokolski delavci.

Udeleženci so z zanimanjem poslušali izvajanja predavateljev in je upati, da se je kader prosvetnih delavcev s tem tečajem znatno utrdil in pomnožil.

K N J I G E I N L I S T I

Jugoslovanska sokolska matica je izdala zadnja dva meseca štiri knjižice, ki bodo dobro služile.

Najpomembnejši je srbskohrvatski prevod A. Pechláta «Tyršev o sokolsko telesno vežbanje». Na 31 straneh

razpravlja sokolski učenjak o ciljnih tyrševske telovadbe, o njenih sredstvih in njenem sestavu. Priročni snopič je namenjen izpred vsega vaditeljstvu in vaditeljskim tečajem. Zgoščena popolnost in majhna cena — 5 dinarjev — ga sami priporočata.

Uporaba bi bila udobnejša, če bi bilo pri-
dejavno kazalo.

Br. Pihler je prevedel na srbohrvaščino
Murnikovo razpravo «Kultura i telo-
vežba», strani 51, cena 8 dinarjev. Raz-
prava obravnava razmerje med «teles-
nostjo» in «kulturo», ki je veljala do na-
šega veka kot nekaj zgolj «duhovnega»,
zato je prav, da se seznanijo z njo tudi
Srbi in Hrvati.

«Jugoslovenski sokolski ka-
lendar za 1958», strani 225, cena 7 di-
narjev. Poleg navadnega koledarskega dela
in prostora za vsakdanje zapiske obsega
koledar poštni pristojbenik, mere in uteži,
priznane praznike, pravilnik o vozni olaj-
šavah za Sokole, obrestne lestvice in prak-
tične podatke o človeškem telesu. V «So-
kolskem delu» nahajamo članek o praškem
zletu; br. Švajgar razmišlja o konsolidaciji
našega ustroja, neimenovan pisec pa o ženi
v sokolstvu. Izčrpna in zelo uporabna je

sokolska kronika. Takisto pomemben je
za nas «Pregled Sokolstva», njega ureditve
in statistika. Udobna žepna oblika in trdna
platnena vezava povečujeta uporabnost.
Koledar je ves srbsko-hrvatski.

«Kalendarić sokolske omla-
dine» za 1958, 57 strani, cena 2 dinarja,
žepna oblika, kartonske platnice. Obsega
koledarski del, prostor za razne zapiske,
Pesem sokolskih legij, Poharčev članek «U
novu 1958. godinu» in Ganglovo pesem
«9. oktobër».

Vrsta 6 otroških propagandnih
razglednic za praški zlet. Mični veseli
prizori med sokolsko deco, lični večbarvni
tisk (razglednice so tiskane na Českoslova-
škem) in velikost so kakor nalašč za me-
sece pred zletom. Razglednice so po 2 di-
narja. Segajte po njih!

Vse to lahko naročiš pri «Jugoslovanski
sokolski matici» v Ljubljani, Narodni dom.

T. S.

R A Z N O

Českoslovaško sokolstvo.

Izmenski tek ČOS, ki bi bil moral biti
v dneh od 17. do 19. septembra lani kot
otvoritvena prireditev X. vsesokolskega
zleta, je bil zaradi smrti predsednika Ma-
saryka odgojen na 26. do 28. oktobra in
je na vse strani lepo uspel. Na desetih
glavnih progah, ki so merile 4184 km, je
teklo v 192 urah 42 minutah 41.374 tekal-
cev: članstva in naraščaja. Razen teh je
sodelovalo še 423 kolesarjev, 60 motoci-
klistov, 76 avtomobilistov in 12 jezdecev.
Na stranskih progah, ki so se odcepile
od glavnih, je pa teklo še 150.000 oseb.
To je bil tretji izmenski tek ČOS. Prvi
tek je bil dne 26. oktobra 1919; prog je
bilo sedem, ki so merile skupaj 1661,2 km,
teklo je pa 8869 tekalcev 78:21 ure. Drugi
tek je bil dne 20. septembra 1931 pred
IX. vsesokolskim zletom in je imel devet
prog. Teklo je okoli 30.000 tekalcev, ki
so porabili za vso daljavo, ki je merila
3483-927 km, 171 ur 57 minut. Lanska
tekma je bila torej največja izmed vseh
dosedanjih, saj je teklo vsega skupaj več
ko 171.000 tekalcev, in se je razločevala
od prejšnjih dveh tudi po tem, da so
tekli tekalci iz Prage na vse strani re-
publike, ko so pri prvih dveh tekli v
nasprotni smeri.

Dne 11. decembra je bil v Pragi v Sme-
tanovi dvorani slovesni otvoritveni kon-
cert X. vsesokolskega zleta. Na sporedu
je bil govor staroste ČOS, recitacija Med-
kove pesmi «Desetemu zletu» in cela vr-
sta godbenih in pevskih točk. Najveli-
častnejša točka je bila Sukova slavnost-
na koračnica «V novo življenje», ki jo
je ob spremljavi Češke filharmonije za-
pelo 200 pevcev in pevk.

Tretja zletna prireditev bodo zimske
igre v Visokih Tatrah, ki se prično dne
6. februarja. Na sporedu so smučarske
tekme, drsalne tekme in tekme v kanad-
skem hockeyu na ledu. Na smučarske
tekme, pri kateri se bo tekmovalo tudi
za slovansko prvenstvo in za Hanžkov
pokal, ki ga prvič hranimo mi, se pri-
pravljajo vsi v Zvezi slovanskega sokol-
stva včlanjeni slovanski narodi. Zimskim
igram bodo pridružene tudi tekme vo-
jaštva.

V muzeju ČOS v Tyrševem domu v
Pragi so odprli razstavo pod imenom
«Masaryk in sokolstvo».

V počastitev spomina predsednika
Osvoboditelja brata Masaryka je ustano-
vila ČOS poseben sklad za vzgojo sokol-
skega naraščaja in darovala v ta namen
100.000 Kč.

Leta 1936. se je povečalo število pripadnikov ČOS za 26.529 ali za 3,49%, tako da je štela ČOS ob koncu leta vsega 786.445 pripadnikov, izmed katerih je bilo 457.706 moških in 328.739 ženskih. Največji prirastek je pri naraščanju (12.004), potem pri deci (10.248), najmanjši pa pri članstvu (4277). Novih društev je bilo ustanovljenih 46; konec leta 1936. je štela ČOS 3255 edinic. Zadnjih pet let se je zvišalo število sokolstva za 102.935 ali za 15,06%, torej več kakor za šestino.

Nemci na Češkoslovaškem so brez vsakršnih pravic in zatirani, tako trdijo sami in razglašajo ob vsaki priložnosti. Kdor je še morda doslej o tem dvomil, ga bodo pač najlepše prepričale te številke: na Češkoslovaškem pride nemška osnovna šola že na 99 nemških otrok, ko pride češka osnovna šola šele na 114 čeških otrok, in nemška meščanska šola že na 199 nemških otrok, češka pa šele na 226 čeških otrok. Bržkone so tudi Čehoslovaki krivi, da nimajo Nemci več otrok.

Nogomet in sree. Na Češkoslovaškem so pri vojaških novincih opazili, da malone četrtina mladih ljudi iz mest nima sree čisto v redu. Največ srčnih napak so ugotovili zdravniki pri tistih, ki igrajo nogomet. Zato zahtevajo zdaj češkoslovaški vojaški zdravniki, naj bi se uvedlo nadzorstvo nad športno vzgojo mladine in naj bi se mladini priporočila kot najprimernejša in najbolj zdrava vsestranska telovadba.

V KRONIKO.

Prispevek k pojmu «telesna kultura»: «In moderna kultura je tudi telesna kultura. S tisoč udobnostmi lepša človeško življenje. Z nedosegljivo spretnostjo zna pripraviti, kar prija očem, kar se laska

ušesom, kar draži grlo in druge čute» («Za resnično kulturo», Slovenec, 6. I. 1938).

«Olimpijski bratski duh». V Garmisch-Partenkirchenu (1936. I.) so se Nemci iz naših fantov surovo norčevali. Pri tekmi so hoteli Dečmana s surovim vpitjem «Weg Jugoslave!» (Poberi se, Jugoslovani!) spraviti s proge, ko je bil nemški tekmovalc še najmanj 30 m za njim, Leonu Knapu so pa pri nekem mostičku, kjer so vsakemu tekmovalcu sproti nasuli snega, zajeli vode in z njo polili smučine. (Iz knjižice «Hitlerjevci v Sloveniji».)

IZ UPRAVE.

Današnji številki smo priložili položnice in prosimo naročnike, da nam čimprej nakažejo naročnino za to leto, ki je ostala neizpremenjena (24 dinarjev), čeprav so se zaradi podražitve papirja zvišali tiskarski stroški malone za četrtino.

Seveda bomo list lahko vzdržali edino tedaj, če store vsi naročniki svojo dolžnost in plačajo naročnino takoj v začetku leta, ker nam s tem omogočijo, da naše obveznosti lahko v redu plačujemo, in prihranijo nepotrebne opominjalne stroške. Razen tega naj pa izkuša vsakdo pridobiti vsaj še enega novega naročnika. Pri sedanjem številu naročnikov in pri tej nizki naročnini je namreč list pasiven in bo moral prenehati, če se ne bo stanje takoj v prvi polovici leta korenito popravilo in število naročnikov najmanj podvojilo.

DARILA.

Za sokolski tisk sta darovala brat Evgen Ivanc, Sodražica, 26 dinarjev in brat Milorad Stojković, intendantski poročnik, Kamnik, 20 dinarjev! Hvala!

Verujem s Kollarjem, da zgodovina narodov ni slučajna, ampak da se kaže v njej določeni načrt previdnosti, in da je torej naloga zgodovinarjev in filozofov vsakega naroda, da ta svetovni načrt proučijo, zasledujejo, spoznajo v njem svoje mesto in ga določijo ter po tem spoznanju ravnajo z najboljšo in najjasnejšo zavestjo pri vsem delu, tudi pri političnem.

Masaryk.

Absolutna sigurnost

telovadnega orodja je prva zahteva telovadca; naše orodje pa ustreza ne samo z absolutno sigurnostjo, ampak tudi s praktično uporabnostjo, preciznostjo, krasno izvedbo in neverjetno nizko ceno vsem Vašim zahtevam.

T v o r n i c a
telovadnega orodja

J. ORAŽEM
R I B N I C A
na Dolenjskem.

Vsak naj sam skrbi za svoje zdravje!

Priporočamo Vam knjige:

Dr. Karla Petriča „Človek“, „Bolezni, kako jih spoznamo“, „Nalezljive bolezni, kako se jih obvarujemo“, „Nega bolnikov in prva pomoč pri nezgodah“, „Regulacija rojstev“ in dr. Jože Jakše „Spolne bolezni“.

Vsako knjigo dobite za polovično ceno, to je za 15 din.

Naroča se pri upravi „Žena in dom“, Ljubljana, Dalmatinova 8, ki Vam tudi pošlje „Ženo in dom“ brezplačno na ogled.

STOLE

ortne, za dvorane, kino-fotelje nudi po zelo ugodnih pogojih tvrdka

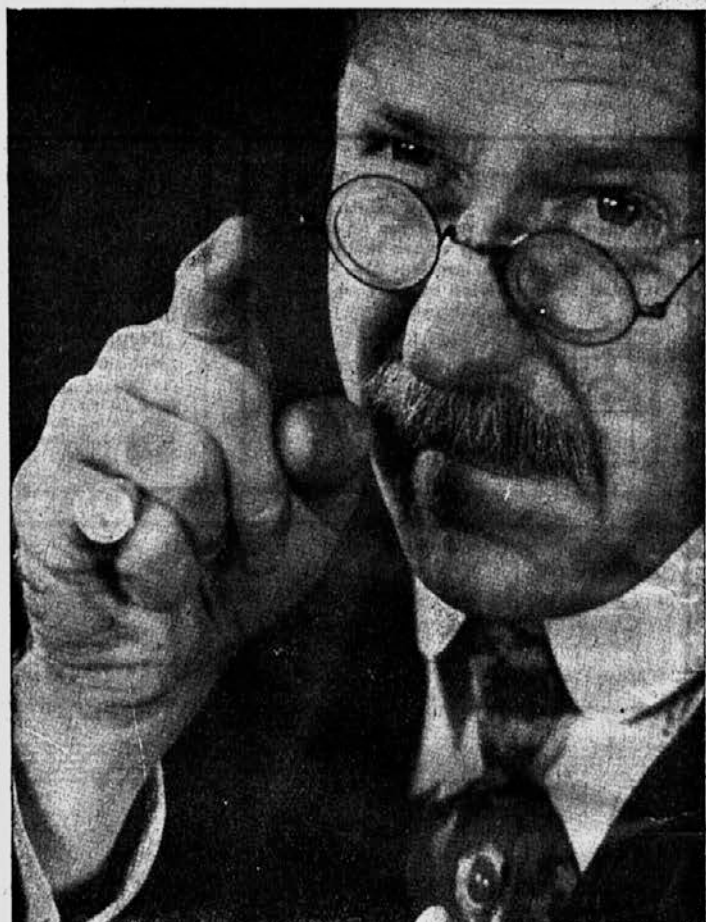
IVAN FAJDIGA, stolarna, SODRAŽICA

Metalno akcionarsko društvo

CENTRALA: Ljubljana, tel. 27-27 - TOVARNA: Celje, tel. 80

svinec
clnk
kositer
antimon
cinkovo balilo „Briljant“
Litopon „Titanik“
svinčeni minij „Rubin“
modra galica „Solnce“
cinkov sulfid
svinčena glajenka
kromov galun
kalijev galun
glauberjeva sol
Blanc fix

cinkova pločevina
svinčena pločevina
bakrena pločevina
cinkov prah
žveplena kislina
zelena galica
barit
katran
stare kovine
kovinasti ostanki
rude vseh vrst
svinčene cevi
cinkove plošče za avto-
tipijo
cinkov sulfat

V

lahko
s konkurentom

tekmujete

le tedaj, če uporabite vsako priliko za dobro reklamo. Taka reklama pa je zanimivo pismo z učinkovitim tiskom, vabljeni prospekti, pozornost vzbujajoči letaki in plakati, odlično sestavljene brošure in druge tiskovine.

*Vse to Vam napravi v sijajni, umetniški,
dovršeni izvedbi po nizki ceni*

DELNIŠKA TISKARNA D. D.
LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA ŠTEV. 8 - TELEFON ŠTEV. 21-32